

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2022

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2022

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2022

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

Elaborarea științifică a „Enciclopediei Moldovei” și a platformei electronice în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere, 20.80009.1606.04

Prioritatea Strategică IV Provocări societale

Directorul adjunct al organizației

dr. Oleg BUJOR

Consiliul științific/Senatul

Ion Vârțanu

Conducătorul proiectului

dr. hab. Constantin MANOLACHE

Chișinău 2022

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Efectuarea cercetărilor enciclopedice naționale universale și tematice întru elaborarea și pregătirea pentru tipar a volumului IV al „Enciclopediei Moldovei”

2. Obiectivele etapei anuale

Etapa a V.

1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;
2. Expertizarea studiilor enciclopedice;
3. Actualizarea Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia Moldovei”;
4. Pregătirea materialului ilustrativ;
5. Elaborarea articolelor enciclopedice național universale și tematice;
6. Pregătirea teoretico-metodologică pentru elaborarea Concepției platformei enciclopedice electronice naționale.

Etapa VI.

1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;
2. Expertizarea articolelor și studiilor enciclopedice;
3. Actualizarea Registrului general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei”;
4. Pregătirea materialului ilustrativ;
5. Elaborarea și pregătirea pentru tipar a volumului IV al „Enciclopediei Moldovei”;
6. Elaborarea articolelor și studiilor enciclopedice național universale și tematice;
7. Expertizarea cercetării teoretico-metodologice în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

Etapa V.

Obiectivul/ Activitatea 1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Elaborarea și redactarea a cca 500 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 2. Expertizarea studiilor enciclopedice;

- Redactarea și expertizarea a 5 studii enciclopedice pentru a fi publicate în ediții naționale și internaționale.

Obiectivul/ Activitatea 3. Actualizarea Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia Moldovei”;

- Precizarea, definitivarea, adnotarea, redactarea și expertizarea Registrului general de termeni (cca 500 termeni pentru „Enciclopedia Moldovei”).

Obiectivul/ Activitatea 4. Pregătirea materialului ilustrativ;

- Expertizarea a cca 150 de unități ilustrative.

Obiectivul/ Activitatea 5. Elaborarea articolelor enciclopedice național universale și tematice;

- Elaborarea a cca 500 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 6. Pregătirea teoretico-metodologică pentru elaborarea Concepției platformei enciclopedice electronice naționale.

- Realizarea unui studiu teoretico-metodologic de elaborare a „Concepției platformei enciclopedice electronice naționale”.

Etapa VI.

Obiectivul/ Activitatea 1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Redactarea a cca 500 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 2. Expertizarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Expertizarea a cca 500 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 3. Actualizarea Registrului general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei”;

- Actualizarea cu 600 de termeni a Registrului general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 4. Pregătirea materialului ilustrativ;

- Expertizarea cca 150 de unități ilustrative.

Obiectivul/ Activitatea 5. Elaborarea și pregătirea pentru tipar a volumului IV al „Enciclopediei Moldovei”;

- Elaborarea, redactarea și machetarea volumului IV al „Enciclopediei Moldovei” (cca 100 coli de autor).

Obiectivul/ Activitatea 6. Elaborarea articolelor și studiilor enciclopedice național universale și tematice;

- Realizarea a 5 publicații științifice naționale și internaționale în domeniul cercetărilor enciclopedice.

Obiectivul/ Activitatea 7. Expertizarea cercetării teoretico-metodologice în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice;

- Expertizarea unei cercetări teoretico-metodologice realizate în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

Etapa V.

Obiectivul/ Activitatea 1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Au fost elaborate și redactate 510 articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 2. Expertizarea studiilor enciclopedice;

- Au fost redactate, expertizate și pregătite pentru publicare 5 studii enciclopedice despre natura Republicii Moldova.

Obiectivul/ Activitatea 3. Actualizarea Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia

Moldovei”;

- A fost precizat, definitivat, adnotat, redactat și expertizat Registrului general de termeni (500 termeni pentru „Enciclopedia Moldovei”).

Obiectivul/ Activitatea 4. Pregătirea materialului ilustrativ;

- Au fost expertizate 150 de unități ilustrative.

Obiectivul/ Activitatea 5. Elaborarea articolelor enciclopedice național universale și tematice;

- Au fost elaborate 510 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 6. Pregătirea teoretico-metodologică pentru elaborarea Concepției platformei enciclopedice electronice naționale.

- A fost realizat un studiu teoretico-metodologic de elaborare a „Concepției platformei enciclopedice electronice naționale”.

Etapa VI.

Obiectivul/ Activitatea 1. Redactarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Au fost redactate a 840 articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 2. Expertizarea articolelor și studiilor enciclopedice;

- Au fost expertizate 840 articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 3. Actualizarea Registrului general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei”;

- A fost actualizat cu 600 de termeni Registrul general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei”.

Obiectivul/ Activitatea 4. Pregătirea materialului ilustrativ;

- Au fost expertizate 150 de unități ilustrative.

Obiectivul/ Activitatea 5. Elaborarea și pregătirea pentru tipar a volumului IV al „Enciclopediei Moldovei”;

- A fost elaborat, redactat și machetat volumul IV al „Enciclopediei Moldovei” (100 coli de autor).

Obiectivul/ Activitatea 6. Elaborarea articolelor și studiilor enciclopedice național universale și tematice;

- Au fost redactate, expertizate și pregătite pentru publicare 5 studii științifice naționale cercetărilor enciclopedice despre istoria Republicii Moldova.

Obiectivul/ Activitatea 7. Expertizarea cercetării teoretico-metodologice în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice;

- A fost expertizată cercetarea teoretico-metodologică realizată în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice.

5. Rezultatele obținute

În conformitate cu obiectivele proiectului 20.80009.1606.04 „Elaborarea științifică a „Enciclopediei Moldovei” și a platformei electronice în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, prioritatea Strategică IV Provocări societale în cadrul Programului de Stat (2020-2023), în cadrul etapelor a V-a și a VI-a, stabilite pentru anul 2022, au continuat cercetările enciclopedice național-universale și tematice în baza surselor lexicografice și enciclopedice apărute în perioada 1971-2022 în RSS Moldovenească/Republica Moldova, și a publicațiilor de specialitate recente, editate în Marea Britanie, Franța, Lituania, Ucraina, Federația Rusă, Spania, Bulgaria în domeniul biobibliografiei.

Utilizând metodologia enciclopedică și aplicând metodele de cercetare științifico-enciclopedică, echipa proiectului a identificat, a cercetat, a precizat, a analizat și a adnotat 1350 termeni - articole enciclopedice și 300 unități ilustrative, hărți, scheme și desene, pentru volumul IV al „Enciclopediei Moldovei” (Literale F-L), au fost selectate și adnotate 1200 unități lexicografice noi pentru Registrul general de termeni „Enciclopedia Moldovei”, în conformitate cu cerințele raportului de 60:40 dintre științele sociale și umaniste și celelalte categorii de științe – exacte și naturale, ingineresti și tehnologice, medicale, agricole, care vizează noile realități din toate ramurile activității umane în condițiile globalizării și informatizării privind: chimia organică și chimia anorganică; istoria tematică, paleografia, arheologia, filosofia istoriei, genealogia, arhivistica, numismatica, muzeologia, heraldica; științele filologice, folclorul și teoria literară; pictura, sculptura, artele plastice, artele grafice, artele decorative, arta dramatică, arta teatrală, arta coregrafică, arta muzicală, arhitectura, artă fotografică, cinematografie, istoria artelor, critica artelor, urbanistica; managementul economic, capitalul, investițiile, inovațiile, relațiile economice internaționale, costul, relațiile de piață; filozofia, religia, științele educației, mass-media și comunicare, sociologia, societatea civilă, demografia, psihologia, etnologia, etnografia, antropologia; știința militară, tehnica militară, operațiuni de menținere a păcii, războaie hibride; geografia fizică, geografia umană și economică, geologia, geofizica, climatologia, seismologia, oceanografie, meteorologia, vulcanologia, pedologie; drept național, teoria dreptului, dreptul public, dreptul penal, dreptul internațional, drepturile omului, dreptul civil, dreptul administrativ; fizica teoretică și fizica aplicativă, mecanica, fizica nucleară, cosmonautica, astronomia; geometria, algebra, matematica fundamentală și matematica aplicată, știința calculatoarelor și informatica; horticultura, silvicultura, zootehnia și medicina veterinară, apicultura, piscicultura; medicina fundamentală, anatomia, fiziologia, medicina clinică, genetica medicală, medicina legală, sanocreatologia, sănătatea publică, farmacologia; științe ingineresti și științe tehnologice; științele vieții, flora și fauna, valorificarea resurselor naturale, ecologie, zoologie, botanică.

Cercetările enciclopedice la Registrul național al registrul Enciclopediei Moldovei au inclus și investigații în domeniul biografiilor științifice ale personalităților notorii din țara noastră, care au activat în domeniile culturii, educației, economiei, social și istoriei științei, o parte din care au finalizat cu editarea lucrărilor monografice despre: academician Boris Gaina, academician Gheorghe Duca, academician Mihai Cimpoi, doctor habilitat, profesor Valeriu Capcelea, doctor habilitat,

profesor Valentin Tomuleț, Președinții Republicii Moldova - Mircea Snegur, Petru Lucinschi, Vladimir Voronin, Nicolae Timofti, Igor Dodon și Maia Sandu; inclusiv și președinții interimari Vlad Filat, Mihai Ghimpu și Marian Lupu. Lucrarea monografică despre doctor habilitat Andrei Smochină este elaborată și pregătirtă pentru tipar.

Au fost redactate, expertizate și pregătite pentru publicare studiile enciclopedice: Relieful Republicii Moldova; Clima Republicii Moldova; Flora actuală a Republicii Moldova; Fauna Republicii Moldova; Protecția mediului în Republica Moldova; Comunitățile cultural-istorice din spațiul carpato-danubiano-nistrean în epoca străveche; Spațiul carpato-danubiano-nistrean în evul mediu timpuriu; Țara Moldovei de la întemeiere până la începutul sec. XIX; Basarabia și spațiul din stânga Nistrului în anii 1812-1940; Anexarea Basarabiei, Nordului Bucovinei și Ținutului Herța în anii 1940-1992; Republica Moldova – stat independent în anii 1992-2022.

În condițiile informatizării globale a societății contemporane și utilizării tot mai pe larg a calculatoarelor, tabletelor electronice, telefoanelor mobile de ultimele generații și a altor mijloace electronice de telecomunicare, în pofida tradiției, publicațiile enciclopedice – enciclopedii, dicționare bilingve sau multilingve, diferite ghiduri și alte surse universale de cunoștințe în format poligrafic pe suport de hârtie tot mai mult pierd terenul în fața publicațiilor electronice, care au o serie de avantaje sporite față de cărțile tipărite: se află la îndemâna utilizatorilor în orice condiții; sunt ușor de accesat; pot fi traduse simultan dintr-o limbă în alta; pot fi stocate în memoria dispozitivelor; grație manipulării cu corpul literelor, dispăre necesitatea utilizării ochelarilor pentru cei cu probleme de vâz; sursele informaționale electronice de multe ori sunt mai atractive din punct de vedere estetic. Ca un răspuns firesc și necesar la aceste provocări, au fost întreprinse cercetări enciclopedice aprofundate de profil privind apariția și evoluția platformelor electronice enciclopedice; principiile, formele și metodele de prezentare a informațiilor și ilustrațiilor; monitorizarea, gestionarea și mentenanța funcțională a acestor surse informaționale. Echipa de implementare a proiectului a studiat experiența acumulată de Centrul de cercetări enciclopedice la editarea volumului „Republica Moldova. Ediție enciclopedică”, în 2009 (în patru ediții), la pregătirea și editarea: colecției „Enciclopedia” - „Simbolurile naționale ale RM” (3 ediții), „Mica enciclopedie” (2 volume), „Moneda națională” și „Mănăstiri și schituri în Republica Moldova”; „Enciclopedia Moldovei” (volumul I), colecția științifică „Biobibliografie” (40 volume), colecția „In honorem (În onoarea)” (8 volume) și alte lucrări enciclopedice valoroase, a întreprins cercetări enciclopedice de amploare privind experiența internațională în domeniul sistematizării și organizării materialului enciclopedic în platformele electronice de profil atât din țările cu tradiții în domeniu, cât și din noile state din regiune, care au finalizat cu formularea unui set de recomandări metodice pentru temelia paradigmei acestui produs intelectual în variantă electronică.

Rezultatele studiului de cercetare teoretico-metodologică privind elaborarea platformei enciclopedice electronice naționale „Enciclopedia Moldovei” s-au materializat în „Recomandări metodice privind elaborarea platformei enciclopedice electronice „Enciclopedia Moldovei”.

Echipa de cercetare a obținut în linii mari, următoarele rezultate, separat, în cadrul fiecărei etape:

Organizarea și coordonarea efectuării cercetărilor enciclopedice în Etapa a V-a.

- Au fost elaborate și redactate 510 de articole enciclopedice pentru „Enciclopedia Moldovei”;
- Au fost elaborate 510 articole enciclopedice cu profil național, universal și tematic;
- A fost actualizat cu 600 titluri Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia Moldovei”;
- Au fost elaborate și expertizate 150 unități ilustrative;
- Au fost expertizate 5 studii enciclopedice;
- Au continuat activitățile teoretico-metodologice de elaborare a „Concepției platformei enciclopedice electronice naționale”.

Organizarea efectuării cercetărilor enciclopedice și coordonarea activităților de elaborare și pregătire pentru tipar a volumului IV al „Enciclopediei Moldovei” (Literale F-L) în etapa a VI-a.

- Au fost redactate 840 de articole și studii enciclopedice;
- Au fost expertizate 840 articole și studii enciclopedice;
- A fost actualizat Registrului general de termeni ai „Enciclopediei Moldovei” cu 600 de unități lexicografice;
- Au fost pregătite și au fost ajustate 150 unități de material ilustrativ;
- A fost elaborat, a fost machetat și a fost pregătit pentru tipar volumul IV al „Enciclopediei Moldovei” (Literale F-L);
- Au fost elaborate și au fost expertizate 5 articole și studii enciclopedice național-universale și tematice;
- A fost expertizat studiul: Cercetare teoretico-metodologică și recomandări metodice în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice.
-

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul de referință în cadrul proiectului din Programul de Stat

Elaborarea științifică a „Enciclopediei Moldovei” și a platformei electronice în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.2. Monografii naționale

Academician Boris Gaina : Biobibliografie / Ministerul Educației și Cercetării, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” ; editor: Constantin Manolache ; coordonator: Ion Valer Xenofontov; responsabil de ediție: Lidia Prisac ; Redactor: Ion Vârțanu ; Corector: Nadejda Pascari ; Copertă și machetare: Vitaliu Pogolșa. - Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2022 (Continental Grup). – 183 p. : fig., fot., tab. ISBN 978-9975-62-461-9. 016:[663.2+634.8+929(478)] A 15

Academician Gheorghe Duca : Biobibliografie / Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan" ; editor: Constantin Manolache ; responsabil de ediție: Ion Valer Xenofontov ; bibliografie: Janna Nicolaeva, Lidia Zasavițchi. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan", 2022 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 352 p. : fot. Texte : lb. rom., rusă. – 100 ex. ISBN 978-9975-62-455-8. 016:[54+929(478)] A 15

Conflictul armat de la Nistru : Bibliografie / Agenția pentru Știință și Memorie Militară, Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan" ; editor: Constantin Manolache ; redactor științific: Vitalie Ciobanu ; coordonator: Ion Valer Xenofontov ; responsabil de ediție: Lidia Prisac ; bibliografie: Janna Nicolaeva, Lidia Zasavițchi. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan", 2022 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 308 p. 100 ex. ISBN 978-9975-62-456-5. 016:355.48(478)"1992" C 65

Doctor habilitat Valeriu Capcelea: Biobibliografie / Editor: dr. hab., conf. univ. Constantin Manolache. Coordonatori: dr., conf. univ. Ion Valer Xenofontov; dr. Lidia Prisac. Redactor: Ion Vârțanu. Copertă și machetare: Vitaliu Pogolșa. Tehnoredactare: Valeriu Oprea. Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2022. ISBN 978-9975- 016 D

În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan: In honorem profesor Valentin Tomuleț / Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” ; editor: Constantin Manolache ; Redactor: Ion VÂRȚANU. Coperta: Vitaliu POGOLȘA. Macheta: Valeriu OPREA. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) “Andrei Lupan”, 2022 (Continental Grup). – 768 p. : il., n. muz., tab. Texte : lb. rom., engl., rusă. – Referințe bibliogr. în subsol. ISBN 978-9975-62-465-7. 94(478)(092)(082)=135.1=111=161.1 Î-49

L. Voloșciuc. Agricultura ecologică. Monografie. Tehnoredactare: V. Oprea, Coperta machetare V. Pogolșa –Chișinău, „Tipografia centrală”.288 p. ISBN 978-9975-62-451-0. 631.147. V-87

Lupan, Ilie. Însemnările unui tânăr rebel / Ilie Lupan ; editor: Constantin Manolache ; responsabil de ediție: Ion Valer Xenofontov ; copertă: Vitaliu Pogolșa ; Ministerul Educației și Cercetării, Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan". – Chișinău : S. n., 2022 (F.E.-P."Tipografia Centrală"). – 147 p.: fot.100 ex. ISBN 978-9975-62-453-4. 821.135.1(478)-94 L93

Mihai Cimpoi – ctitor al eminescologiei românești. Editor: dr. hab. Constantin Manolache, Redactor: Ion Vârțanu, Design: Vitaliu Pogolșa, Redactarea tehnică: Valeriu Oprea. Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”. „Continental-Grup” SRL, str. Miron Costin, 7, MD-2068, Chișinău – 63 p.

Pomelnicul mănăstirii Voroneț. A.Eșanu, V.Eșanu. Coordonator: dr. hab. Constantin Manolache; responsabil de ediție: Lidia Prisac ; Redactarea tehnică: Valeriu Oprea. Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”.

Președinții Republicii Moldova. Editor: dr. hab. Constantin Manolache. Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2022 (Continental Grup). – 231 p. : fot. ISBN 978-9975-62-460-2. 342(478)(092) C 33

Spitalul Clinic Militar Central / editor: Constantin Manolache ; redactor științific: Vitalie Ciobanu ; responsabil de ediție: Vladimir Trofimov. Concept și realizare grafică: Vitaliu POGOLȘA, Valeriu OPREA Chișinău : S. n. , 2022 (Continental Grup). – 111 p. : fot. ISBN 978-9975-159-69-2. 614.2:355.1(478) S 73

2. Articole în materiale ale conferințelor științifice

2.1. În lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

Constantin Manolache, *Evoluția științelor biologice în RSS Moldovenească (1947-1991): sinteză cronologică.* În: *Latinitate, romanitate, românitare.* Chișinău, 2022, pp.70-71. ISBN 978-9975-163-52-1. CZU 082=135.1=111=133.1 L 26

Ion Valer Xenofontov, Lidia Prisac, *Călătoriile regale în prima provincie unită și ultima vizitată.* În: *Porți deschise către civilizații. Tomis-Constanța MMXXII. Centenarul încoronării,* Constanța, 2022, pp. 793- 822. ISBN 978-606-020-522-7;

2.2. În lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

Lidia Prisac, *Refugiați armeni din Basarabia peste Prut (1940/1944).* În: *Latinitate, Romanitate, Românitare.* Materialele conferinței științifice internaționale, Ediția a VI-a, Chișinău, 5–6 noiembrie 2021, Chișinău, 2022, pp. 384-419. ISBN 978-9975-159-60-9;

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

Elaborarea „*Enciclopediei Moldovei*” și a platformei electronice constituie un răspuns firesc și necesar la schimbările radicale și la nevoia de informare a societății contemporane. Impactul științific și social al acestui proiect se manifestă prin formarea personalității individului, facilitarea accesului publicului larg la informații universale și tematice, înglobate în ediții enciclopedice. „*Enciclopedia Moldovei*” are caracter universal, general, impunând un nivel înalt de sistematizare și generalizare a

ansamblului de cunoștințe despre lume, ea constituind, astfel, un veritabil instrument de informare și orientare întru satisfacerea cerințelor utilizatorilor din diverse domenii (cercetători, juriști, pedagogi, medici, jurnaliști, funcționari publici, specialiști din economie, din sfera culturii, științei și inovării etc.), dar și ale publicului larg. Lucrarea oferă informații veridice și actualizate din toate domeniile cunoașterii, fie la subiecte tratate în articole scurte, de inițiere, fie la subiecte tratate amplu, în articole de sinteză.

Cercetările enciclopedice reprezintă, totodată, o realizare istorică în demersul de afirmare a țării noastre și de promovare a imaginii ei în lume, constituind o sursă de informare științifică de primă importanță pentru toți cei care se interesează de Republica Moldova, atât din țara noastră, cât și de pe întreg cuprinsul globului pământesc: elevi și studenți, cadre profesionale și științifice, politicieni și diplomați, oameni de stat și de cultură, oameni de afaceri și întreprinzători, artiști și sportivi, turiști și miile de cetățeni străini care ne vizitează țara, rezultând în cele din urmă printr-un impact economic asupra promovării turismului.

8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului

Activitatea de cercetare în cadrul proiectului a fost desfășurată în cadrul Centrului de cercetări enciclopedice:

- cu un efectiv de 20,5 unități – cercetători științifici;
- având în folosință 7 birouri, spațiu în care își desfășoară activitatea de cercetare personalul implicat în proiect;
- cu un echipament științific curent de 25 calculatoare, 4 scanere, 12 imprimante.

9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului

În procesul de cercetare și realizare a proiectului echipa de cercetare colaborează, la necesitate, cu toate instituțiile de stat, publice, cercetare, cultură și educație din republică.

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului

În cadrul implementării proiectului și a cercetării practicii internaționale privind platforma electronică a enciclopediei, precum și a selectării surselor bibliografice, arhivistice, materiale și schimb de experiență Biblioteca Științifică (Institut) a continuat menținerea relațiilor de colaborare și schimb de experiență cu:

- Biblioteca Științifică a Academiei Naționale de Științe din Azerbaidjan;
- Arhiva Academiei Ruse de Științe.
- Institutul de Studii Enciclopedice al Academiei Naționale a Ucrainei;
- Instituția Publică de Stat „Editura Enciclopedică”, Ucraina;
- Encyclopaedia Universalis, Franța;
- Enciclopedia Națională a Letoniei;
- Editura „LUMEN”, România;
- Universitatea Wuhan;
- Grupul Editorial Enciclopedia Catalană;
- Centrul de Studii Enciclopedice din Belarus;
- Institutul de Studii Enciclopedice din Tatarstan;
- Institutul de Studii Enciclopedice din Bashkortostan.

11. Dificultățile în realizarea proiectului

Financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.

Pentru a asigura buna desfășurare a cercetărilor din cadrul proiectului se resimte insuficiența surselor financiare pentru perfectarea contractelor de cercetare-dezvoltare cu autorii netitulari, pentru atragerea lor la elaborarea materialelor enciclopedice, întrucât personalități notorii din diverse domenii nu pot fi încadrați în personalul proiectului, dar colaborarea cu aceștia ar spori valoarea cercetărilor. Deasemenea se remarcă o lipsă acută de redactori specializați în redactarea materialelor enciclopedice.

12. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor, reflectate în p. 6)

Rezultatele cercetărilor enciclopedic efectuate în anul 2022, prin materializarea acestora în lucrări, au fost diseminate prin lansarea publică a acestor lucrări cu participarea organizațiilor interesate din țară:

- „Conflictul armat de la Nistru: Bibliografie”;
- „Academician Gheorghe Duca: Biobibliografie”;
- „Fuștei, Nicolae. Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni, 1746-1821: activități culturale și ecleziastice”;
- „Doctor habilitat Leonid Voloșciuc: Biobibliografie” (editată în 2021);
- „Viața științifică în RSS Moldovenească reflectată în presă (1945-1961)”;
- „Probleme actuale ale cercetărilor enciclopedice” (conferință științifică națională cu participare internațională)”;
- „Pomelnicul mănăstirii Voroneț. A. Eșanu, V. Eșanu”;
- „Spitalul Clinic Militar Central”;
- „Academician Boris Gaina : Biobibliografie”;
- „Președinții Republicii Moldova”;
- „Mihai Cimpoi –ctitor al eminescologiei românești”;
- „În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan: In onorem profesor Valentin Tomuleț”;
- „Doctor habilitat Valeriu Capcelea: Biobibliografie”;
- „L. Voloșciuc. Agricultură ecologică. Monografie”.

13. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute în proiect (premiu, medalii, titluri, alte aprecieri). (Opțional)

Model: Nume, prenume; Distincția; Evenimentul (expoziție, concurs, târg ș.a.)

Constantin Manolache; Diploma de merit Ministerul Educației și Cercetării, cu prilejul Zilei mondial a științei pentru pace și dezvoltare – 2022.

14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media (Opțional):

➤ Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Dr. Lidia Prisac, TVR Moldova, emisiunea Obiectiv Comun, ediție dedicată comemorării victimelor celui de-al doilea val al deportărilor staliniste, 6 iulie 2022;

Dr. Lidia Prisac, Radio Moldova, emisiune dedicată „Recuperării și valorificării istorice a memoriei victimelor regimului totalitar-comunist din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească” în contextual lansării de carte „Arhivele Memoriei”, în localitatea Olănești, r. Ștefan-Vodă, 6 iulie 2022;

Dr. Lidia Prisac, Radio Moldova, emisiune dedicată celor 100 de ani de la încoronarea Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria (15 octombrie 1922), 14 octombrie 2022.

15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2022 de membrii echipei proiectului (Opțional)

Model: numele și prenumele pretendentului, Titlul tezei / Teză de doctorat, postdoctorat, nume și prenume conducător.

16. Materializarea rezultatelor obținute în proiect (Opțional)

Forme de materializare a rezultatelor cercetării în cadrul proiectului pot fi produse, utilaje și servicii noi, documente ale autorităților publice aprobate etc.

Rezultatele științifice din cadrul proiectului continuă să fie subiect în cadrul disciplinei *Izvoare istorice* (unitatea de conținut: Enciclopedia, ca izvor istoric). Ciclul I, Licență. Pentru studenții anului II, cu frecvență la zi și pentru studenții anului III cu frecvență redusă. Program: Istorie; Istorie (Științe ale educației). Universitatea de Stat din Moldova. Facultatea de Istorie și Filosofie. Departamentul Istoria Românilor, Universală și Arheologie.

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2022

Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific, al comisiilor, consiliilor științifice de susținere a tezelor

Dr. hab. Constantin Manolache:

Președinte al Comisiei de stat de licență, Specialitatea Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova, 08.06.2022-13.06.2022;

Președinte al Comisiei de stat de masterat, Specialitatea Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova, 06.06.2022-07.06.2022.

Membru al Comisiei de stat de licență, Specialitatea Relații Internaționale, Universitatea Americană din Moldova, 14.06.2022-17.06.2022;

Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale

Dr. hab. Constantin Manolache, „Вопросы энциклопедистики” = The Journal of Encyclopaedic Studies : revistă științifică, Redacția Principală a Enciclopediei din Bashkortostan, membru al colegiului de redacție al revistei;

Dr. hab. Constantin Manolache, „Вопросы энциклопедистики”: revistă științifică, Institutul de Studii Enciclopedice din Ucraina, membru al colegiului de redacție al revistei;

Dr. hab. Constantin Manolache, „Українська біографістика = Biographistica Ukrainica”, Biblioteca Națională a Ucrainei, membru al colegiului de redacție al revistei.

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect.

1 pagină în engleză și 1 pagină în română ce rezumă rezultatele obținute în anul 2022.

Pe parcursul anului 2022, echipa de cercetare a proiectului a atins toate obiectivele propuse, înregistrând rezultate majore la elaborarea „Enciclopediei Moldovei”: a fost actualizat cu 1200 de termeni adnotați - unități lexicografice Registrul general de termeni. Au fost elaborate, redactate și expertizate 1350 de articole enciclopedice și pregătite 300 de ilustrații pentru „Enciclopedia Moldovei”.

Au fost redactate, expertizate și pregătite pentru publicare 10 studii enciclopedice despre Republica Moldova.

Cu privire la platforma electronică a „Enciclopediei Moldovei” a fost expertizat studiul de cercetare teoretico-metodologică în vederea elaborării platformei enciclopedice electronice, care a finalizat cu „Recomandări metodice privind elaborarea platformei enciclopedice electronice „Enciclopedia Moldovei”.

De asemenea, din activitatea de cercetare enciclopedică multidisciplinară (axată pe istoria românilor, istoria științei și biografiile științifice) desfășurată în cadrul proiectului a rezultat elaborarea, editarea și publicarea a 11 monografii naționale și publicarea a 2 articole în materiale ale conferințelor internaționale.

During 2022 year, the research team of the project achieved all the proposed objectives, registering major results in the elaboration of the "Encyclopedia of Moldova": General register of terms was updated with 1200 annotated terms - lexicographic units. 1350 encyclopedic articles were developed, edited and expertized and 300 illustrations were prepared for the "Encyclopedia of Moldova".

10 encyclopedic studies about the Republic of Moldova were drafted, expertized and prepared for publication.

Concerning the electronic platform of the "Encyclopedia of Moldova", the theoretical-methodological research study was expertized in order to develop the electronic encyclopedic platform, as a result "The Methodical recommendations regarding the development of the electronic encyclopedic platform "Encyclopedia of Moldova" was drafted.

Also, on the base of the multidisciplinary encyclopedic research activity (focused on the history of Romanians, the history of science and scientific biographies) carried out within the project, the elaboration, editing and publication of 11 national monographs and the publication, as well as of 2 scientific articles in materials of international conferences had been done.

19. Recomandări, propuneri

Propunem să se scoată restricțiile normative de participare la proiectele de cercetare pentru a asigura realizarea calitativă a sarcinilor prin includerea savanților notorii care activează în alte instituții.

Conducătorul de proiect / dr. hab. Constantin MANOLACHE

Data: 18.11.2022

**Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare
(la 18.11.2022)**

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.04

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	1982,6	130,0	2112,6
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	574,9	10,0	584,9
Servicii de cercetări științifice contractate	222930	137,6	310,6	448,2
Indemnizații pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului	273500	5,0	0	5,0
Alte prestații sociale ale angajatorilor	273900	0	30,0	30,0
Procurarea mașinilor și utilajelor	314110	51,6	0	51,6
Procurarea activelor nemateriale	317110	310,6	-310,6	0
Total		3062,3	170,0	3232,3

Directorul adjunct /dr. Oleg BUJOR

Contabil șef /Liubov ATAMANCIUC

Conducătorul de proiect /dr. hab. Constantin MANOLACHE

Data: 18.11.2022

Componenta echipei proiectului

Cifrul proiectului 20.80009.1606.04

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr. crt.	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Manolache Constantin	1953	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
2.	Prisac Lidia	1978	Dr.	0,5	03.01.2022	
3.	Vârțanu Ion	1949		0,5	03.01.2022	
4.	Mitrofanov Gnenadie	1976		0,5	03.01.2022	
5.	Nichitenciuc Vladislav	1993		0,5	03.01.2022	
6.	Voloșciuc Leonid	1952	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
7.	Nastas Tudor	1956	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
8.	Adauga Dan	1987		1	03.01.2022	
9.	Adauga Dan	1987		0,5	03.01.2022	
10.	Cușnir Valerii	1958	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
11.	Adauga Mihail	1958		1	03.01.2022	
12.	Donici Silvia	1956		1	03.01.2022	
13.	Coropcean Ion	1960	Dr.	0,5	03.01.2022	
14.	Pogolșa Vitaliu	1959		1	03.01.2022	
15.	Oprea Valeriu	1958		1	03.01.2022	
16.	Cimpoi Mihai	1942	Acad.	0,5	03.01.2022	
17.	Ticu Marina	1990		0,5	03.01.2022	
18.	Covaliova Olga	1960	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
19.	Zasavițchi Lidia	1959		1	03.01.2022	
20.	Zasavițchi Lidia	1959		0,5	03.01.2022	
21.	Nikolaeva Janna	1968		1	03.01.2022	
22.	Nikolaeva Janna	1968		0,5	03.01.2022	
23.	Rusnac Gheorghe	1942	Acad.	1	03.01.2022	
24.	Rusnac Gheorghe	1942	Acad.	0,5	03.01.2022	
25.	Dragnev Demir	1936	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
26.	Furdui Feodor	1935	Acad.	0,5	03.01.2022	

27.	Niș Natalia	1980		1	03.01.2022	
28.	Niș Natalia	1980		0,5	03.01.2022	
29.	Bahnaru Vasile	1949	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
30.	Ciobanu Vitalie	1967	Dr.	0,5	03.01.2022	
31.	Dulgheru Valeriu	1956	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
32.	Grabari Olga	1958		0,5	03.01.2022	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	11,2%
--	-------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2022						
Nr. crt.	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Manolache Constantin	1953	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	
2.	Prisac Lidia	1978	Dr.	0,5	03.01.2022	18.04.2022
3.	Prisac Lidia	1978	Dr.	0,5	18.04.2022	
4.	Vârțanu Ion	1949		0,5	03.01.2022	03.01.2022
5.	Vârțanu Ion	1949		0,75	03.01.2022	
6.	Mitrofanov Gnenadie	1976		0,5	03.01.2022	03.01.2022
7.	Nichitenciuc Vladislav	1993		0,5	03.01.2022	03.01.2022
8.	Voloșciuc Leonid	1952	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
9.	Voloșciuc Leonid	1952	Dr. hab.	0,75	01.02.2022	
10.	Nastas Tudor	1956	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
11.	Nastas Tudor	1956	Dr. hab.	0,75	03.05.2022	
12.	Adaage Dan	1987		1	03.01.2022	
13.	Adaage Dan	1987		0,5	03.01.2022	03.01.2022
14.	Adaage Dan	1987		0,75	03.01.2022	
15.	Cușnir Valerii	1958	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
16.	Cușnir Valerii	1958	Dr. hab.	0,75	03.01.2022	
17.	Adaage Mihail	1958		1	03.01.2022	
18.	Donici Silvia	1956		1	03.01.2022	
19.	Coropcean Ion	1960	Dr.	0,5	03.01.2022	03.01.2022

20.	Coropcean Ion	1960	Dr.	0,75	03.01.2022	
21.	Pogolșa Vitaliu	1959		1	03.01.2022	
22.	Oprea Valeriu	1958		1	03.01.2022	
23.	Cimpoi Mihai	1942	Acad.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
24.	Cimpoi Mihai	1942	Acad.	0,75	03.01.2022	
25.	Ticu Marina	1990		0,5	03.01.2022	03.01.2022
26.	Ticu Marina	1990		0,75	03.01.2022	18.04.2022 (concediu de maternitate)
27.	Bostan Anna	1988		0,5	18.04.2022	
28.	Covaliova Olga	1960	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
29.	Covaliova Olga	1960	Dr. hab.	0,75	03.01.2022	
30.	Zasavițchi Lidia	1959		1	03.01.2022	
31.	Zasavițchi Lidia	1959		0,5	03.01.2022	03.01.2022
32.	Zasavițchi Lidia	1959		0,25	03.01.2022	
33.	Nikolaeva Janna	1968		1	03.01.2022	
34.	Nikolaeva Janna	1968		0,5	03.01.2022	03.01.2022
35.	Nikolaeva Janna	1968		0,25	03.01.2022	
36.	Rusnac Gheorghe	1942	Acad.	1	03.01.2022	03.01.2022
37.	Rusnac Gheorghe	1942	Acad.	0,5	03.01.2022	
38.	Dragnev Demir	1936	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
39.	Dragnev Demir	1936	Dr. hab.	0,75	03.01.2022	
40.	Furdui Feodor	1935	Acad.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
41.	Furdui Feodor	1935	Acad.	0,75	03.01.2022	
42.	Nîș Natalia	1980		1	03.01.2022	
43.	Nîș Natalia	1980		0,5	03.01.2022	03.01.2022
44.	Nîș Natalia	1980		0,75	03.01.2022	
45.	Bahnaru Vasile	1949	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
46.	Bahnaru Vasile	1949	Dr. hab.	0,75	03.01.2022	30.04.2022
47.	Ciobanu Vitalie	1967	Dr.	0,5	03.01.2022	
48.	Dulgheru Valeriu	1956	Dr. hab.	0,5	03.01.2022	03.01.2022
49.	Dulgheru Valeriu	1956	Dr. hab.	0,75	03.01.2022	
50.	Ababi Sergiu	1962		1	03.01.2022	31.01.2022
51.	Grabari Olga	1958		0,5	01.02.2022	30.04.2022

